

ORGANISCHE STOF TREKT VLIEGEN AAN

Bonenvlieg

lastige plaag, zo ook in uien

Naast de schimmel valse meeldauw worden uien belaagd door insecten zoals uienvlieg en trips. De afgelopen jaren blijkt dat ook bonenvlieg schade berokkend aan het uiengegewas.

TEKST CHRISTOFFEL DEN HERDER & LEEN JANMAAT

FOTO'S CERES HORTI ADVICE

Ook de bonenvlieg (*Delia platura*) geeft schade aan het uiengegewas, ze wordt regelmatig op biologische percelen aangetroffen. De larve van de bonenvlieg eet de groeipunten uit kiemplantjes. Wanneer uien worden aangetast voordat ze een aantal centimeter in de eerste pijp zitten, kunnen ze wegvallen. Daarna is de ui over het algemeen sterk genoeg en vindt er geen uitval meer plaats. De bonenvlieg wordt vooral aangetrokken door (rottend) organisch materiaal.

Ploegen heeft invloed op de populatie bonenvlieg, of naarsploegen beter helpt dan voorjaarsploegen is niet duidelijk. Wel maakt het uit of het zaaibed voldoende fijn is aangelegd. Grove kluiten in het zaaibed geven de vliegen goede gelegenheid de eieren beschut in de grond af te zetten. Gesloten zaaibeden laten minder uitval zien. Dit effect was na inzaai duidelijk waarneembaar in voorjaar 2019 in diverse spinaziepercelen. Verder lijken natte warme winters ongunstig voor de poppen, deze schimmelen of rotten dan gemakkelijker weg dan in droge koude winters. Voor de zomer geldt dat in een warmer wordend klimaat de bonenvlieg meer generaties gaat opbouwen dan voorheen. De verwachting is dat het probleem daardoor de komende jaren verder zal toenemen.

Na literatuurstudie en onderzoek, zie Biokennisbericht nr. 33, naar de bonenvlieg kwamen onderzoekers tot meerdere voorzorgsmaatregelen:

- Ploegen vermindert de overleving van overwinterende poppen, net als bij koolvlieg.
- Een goed, maar vooral fijn zaaibed leidt tot minder uitval.
- Vermijd bemesting met organische meststoffen 3-4 weken voor zaaien of planten.
- Zorg voor gunstige kiem en groeiomstandigheden. Stagnatie van de groei vergroot de kans op aantasting.
- Zaai wanneer warme dagen worden voorspeld, een vlotte kieming en doorgroei is de beste garantie op doorgroei in deze kritieke periode.
- Voorkom verstoring van de grond, leg het zaaibed een maand van tevoren klaar.
- Dek het gewas na zaaien af met insectengaas of vliesdoek.
- Als er een populatie bonenvliegen aanwezig is, leid ze dan af met geurstoffen.
- Bonenvliegen komen af op de geur van verterend plantaardig en dierlijk materiaal. Vermijd mest- en composthoopen op of nabij het perceel.
- Kijk naar het bouwplan en beperk gewassen die aantrekkelijk zijn voor bonenvlieg.

grof zaaibed
veel uitval
bonenvlieglarve

fijn zaaibed
weinig uitval
bonenvlieglarve

De combinatie niet ploegen en daarmee veel organische stof in de toplaag werkt ongunstig. Uien telen na vlinderbloemigen geeft ook een verhoogd risico. Veel vlinderbloemigen, ook grasklaver, zorgt voor opbouw van de populatie bonenvliegen.

Monitoren is belangrijk, bonenvliegen kunnen worden waargenomen met witte, gele en blauwe vangbakken, gevuld met water. Daarnaast kunnen gele vangplaten worden gebruikt. Het is mogelijk om bonenvliegen naast trips te monitoren, zie website HLBBV. De vliegen zijn aanwezig vanaf april tot en met september met een piek in mei. Doordat de bonenvlieg en koolvlieg moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn heeft het gebruik van vangbakken de voorkeur.

De bonenvlieg kent meerdere natuurlijke vijanden. Naast aaltjes zijn er schimmels die vliegen aantasten. Er zijn echter geen natuurlijke middelen die ingezet kunnen worden tegen bonenvlieg. Bodembewoners zoals loop- en kortschildkevers hebben vliegen op het menu. Bovengronds spelen sluipwespen (*Trybliographa rapae*) een rol in de bestrijding van vliegen. Met name door aanleg van bloemenranden worden deze bestrijders ondersteund. Beheersing is zodoende alleen mogelijk door de juiste teeltmaatregelen uit te voeren. ■

Leefwijze bonenvlieg en natuurlijke vijanden

De poppen van de bonenvlieg overwinteren in de bodem. Begin april komen deze uit waarna de larven uitgroeien tot ze verpoppen. Ze hebben voorkeur voor organisch materiaal. Na 7 tot 26 dagen komen de vliegen uit. Jaarlijks brengt een vlieg 2 tot 3 generaties voort. Het is niet eenvoudig om met het blote oog onderscheid te maken tussen de bonen-, uien- en koolvlieg. De bonenvliegen zijn aanwezig van april tot september, met een piek in mei en veelal eerder actief dan de uienvlieg. Met name sluipwespen zijn natuurlijke bestrijders van bonenvlieg.